

Hanke tuli ja hanke meni

21.6.2022

SeAMKn henkilöstöstä iso osa on vuosittain mukana TKI-hankkeissa. Mutta mitä tapahtuu hankkeiden tuloksille toiminnan päättyessä? Tämä on yksi tarina pienen tutkinto-ohjelman hanketulosten elämästä hankekauden päättymisen jälkeen.

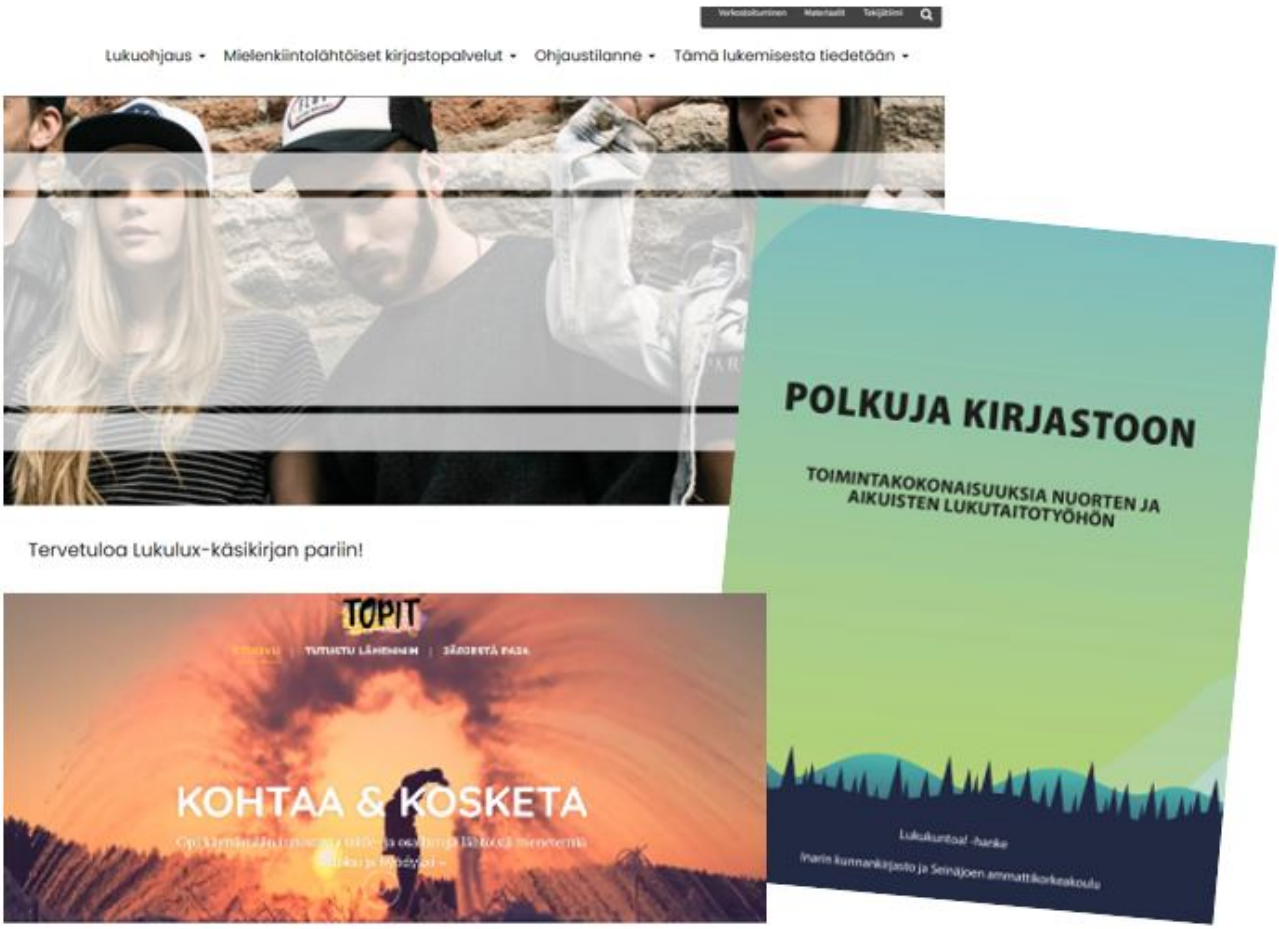
Hanketavoitteista hanketuotoksiin

SeAMK kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma osallistui vuosina 2015–2018 Näkymättämät-hankkeeseen yhdessä Turun ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston kanssa. Hankkeessa järjestettiin taide- ja medialähtöistä toimintaa yhteiskunnan reunoille ajautumassa oleville nuorille aikuisille näiden integroimiseksi yhteiskuntaan (Näkymättömät-hanke, 2018).

Näkymättömien herättämien ajatusten pohjalta käynnistettiin Lukemattomat mahdollisuudet -hanke, jota toteutettiin samojen korkeakoulukumppaneiden kanssa vuosina 2018–2021. Tällä kertaa mukana olivat myös Turun ja Seinäjoen kaupunginkirjastot. Uuteen hankkeeseen johdatti havahtuminen aikuisten heikkenevästä lukutaidosta sekä yhteiskunnallisen tuen puuttumisesta aikuisten lukutaidon kohdentamisessa (Lukemattomat mahdollisuudet -hanke, 2021).

Niin ikään tutkinto-ohjelmamme toimi Inarin kunnan kirjastoimen kumppanina Lukukuntoa! -hankkeessa, jossa kehitettiin toimintoja, joiden avulla nuoret sekä aikuiset voivat parantaa lukutaitoaan tai -kuntoaan (Mäkinen-Laitila & Salmela, 2022).

Yhteistä näille kolmelle hankkeelle on niiden teema (lukutaito sekä osallisuus) sekä hankkeiden tulosten kokoaminen avoimiin, helposti hyödynnettävissä oleviin verkkokäsikirjoihin (ks. Salmela, 2018, 2020, 2021b).

Kuva 1. Hankkeissa tuotetut verkkokäsikirjat: Topit, Lukulux ja Polkuja kirjastoon.

Toiveissa vaikuttavuus

Hankehakemuksissa paperille päätyvät toiveikkaat ajatukset siitä, mitä toiminnalla voidaan saavuttaa. Hankkeen lopussa on arvioinnin paikka, luvattujen tulosten ja vaikutusten saavuttaminen mitataan, ehkä myös pidemmän ajan vaikuttavuuttakin arvioidaan, mutta lopulta tulosten juurtuminen ja hyödyllisyys käy ilmi vasta hankkeen jälkeisinä vuosina.

Mutta kun hankeresurssi päättyy, ei useinkaan ole aikaa seurata, miten tulokset jatkavat elämäänsä. Kuitenkin, kun omaan hankkeeseen viitataan jonkin toisen toimijan teksteissä, se nostetaan esille webinaarissa, sen menetelmiä tai pajakokonaisuuksia hyödynnetään osana kehittämistä tai hanke tuloksineen on inspiroinut aloittamaan uusia hankkeita ja kehittämään palveluja, on juhlan paikka.

Pienen tutkinto-ohjelmamme tiimiä onkin ilahduttanut, että paitsi nämä kolme hanketta ovat ruokkineet ja inspiroineet toisiaan, niiden tulokset näyttävät tulevan vastaan muissakin konteksteissa. Pelkästään tämän lukukauden aikana olemme törmänneet lukuisiin esimerkkeihin, joissa hankkeisiimme on viitattu.

Mitä jäi elämään ja miksi?

Syksyllä Lukemattomien hankeblogin lakatessa toimimasta saimme lukuisia yhteydenottoja aiheesta. Blogiin on koottu runsaasti asiantuntija-artikkeleita sekä osana hankkeen lukuohjaajakoulutuksia kirjoitetut vieraskynä kokemukset, joita tuntui kaipaavan iso joukko lukutaidon tukijoita (ks. Lukemattomat mahdollisuudet -hanke, i.a.). Myös vanhemman, Näkymättömät-hankkeen verkkokäsikirjan katoaminen bittiavaruudesta herätti kyselyjä keväällä 2022.

Hankkeiden tuotokset ovat vilahdelleet myös alan erilaisissa webinaareissa ja puheenvuoroissa. Verkkokäsikirjojen menetelmiä on kiitelty ja niitä on sovellettu erilaisten kohderyhmien kanssa, muun muassa vankilakirjastotoiminnassa. Varsinkin Lukemattomien toiminta ja tulokset vaikuttavat innostaneen monia kirjastoja omissa hankehakemuksissa. Kirjastoista onkin kyselty pientä sparrausta omien lukutaitoa tukevien hankkeen suunnitteluun ja myös lukuohjauskoulutuksesta on saatu kyselyjä.

Yksi syy tulosten hyvään jalkautumiseen lienevät ajankohtaisen aiheen lisäksi hankkeiden toteutustavat sekä tulosten dokumentoinnin ja levittämisen keinot. Lähtökohtaisesti kehittämistä on tehty kumppani- ja kohderyhmälähtöisesti, yhteistyötahojen tarpeista ja mielenkiinnoista ponnistaen, yhdessä kokeillen. Erityisesti Lukemattomissa toteutettu lukuohjaajakoulutus vie hankkeen tekemistä kokeiluksi eri puolilla Suomea (ks. Mäkinen-Laitila 2020; 2021). Lisäksi tekemiseen on osallistettu opiskelijoita, jotka vievät aikanaan hankkeiden tuloksia käytäntöön työelämässä (ks. Mäkinen-Laitila & Salmela 2021a; Salmela 2021c). Myös dokumentoinnin tavoissa ja tuotosten toteuttamisessa on lähtökohdaksi otettu käytännönläheisyys ja helppous, kuten esimerkiksi verkkokäsikirjat, menetelmäkorttipakat, videot ja äänitiedostot (ks. Salmela, 2018, 2020, 2021a, 2021b). Kaikkien hankkeiden loppuvaiheessa on myös panostettu toiminnallisiin päätöstyöpajoihin (ks. Hyttinen 2020; Mäkinen-Laitila 2022).

On ollut ilahduttavaa huomata, että hankkeissa tehtyä kehittämistyötä hyödynnetään työelämässä ja sen pohjalta syntyy uusia ideoita.

Kuva 2. Hankkeissa tuloksia on tallennettu myös menetelmäkorttipakkoihin.

Satu Salmela

lehtori, kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma

SeAMK

Lähteet:

- Hyttinen, R. (17.12.2020). *Kirjastot aikuisten lukutaidon tukena*. Lukemattomat mahdollisuudet –hanke. https://lukemattomat.turkuamk.fi/arkisto/kirjasto/2359/index.html
- Lukemattomat mahdollisuudet –hanke. (i.a.). *Lukemattomat blogi*. https://lukemattomat.turkuamk.fi/arkisto/blogi-2/index.html
- Lukemattomat mahdollisuudet -hanke. (2021). *Lukulux-verkkokäsikirja*. https://www. lukulux.fi/
- Mäkinen-Laitila, S. (24.2.2020). Lukuohjaajakoulutuksen kuulumisia. Lukemattomat mahdollisuudet –hanke. https://lukemattomat.turkuamk.fi/arkisto/yleinen/lukuohjaajakoulutuksen-kuulumisia/index.html
- Mäkinen-Laitila, S. (24.2.2021). *Seinäjoella ja Turussa koulutettiin lukuohjaajia Suomen kirjastoihin*. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/muut-artikkelit/seinajoella-ja-turussa-koulutettiin-lukuohjaajia-suomen-kirjastoihin/
- Mäkinen-Laitila, S. & Salmela, S. (8.3.2021a). *Opiskelijoille kokemuksia ja kompetenssia Lukemattomat mahdollisuudet –hankkeessa.* Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/yleinen/opiskelijoille-kokemuksia-ja-kompetenssia-lukemattomat-mahdollisuudet-hankkeessa/
- Mäkinen-Laitila, S. & Salmela, S. (toim.). (2021b). *Polkuja kirjastoon: Toimintakokonaisuuksia nuorten ja aikuisten lukutaitotyöhön*. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. http://www.theseus.fi/handle/10024/589677
- Mäkinen-Laitila, S., Salmela, S. (2022). *Lukukuntoon?: Inarin kunnan kirjastoimen ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun Lukukuntoa! -hankkeen arviointia*. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. http://www.theseus.fi/handle/10024/704288
- Näkymättömät -hanke. (2018). *Näkymättömät Nuorten Digitarinat.* https://nakymattomat.turkuamk.fi/arkisto/index.html
- S. (14.6.2018). *Tarina näkyväksi verkkokäsikirjan avulla.* Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/hyvinvointi-ja-luovuus/tarina-nakyvaksi-verkkokasikirjan-avulla/
- S. (10.12.2020). *Lukulux-verkkokäsikirjalla lukemattomuutta vastaan*. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/muut-artikkelit/lukulux-verkkokasikirjalla-lukemattomuutta-vastaan/
- Salmela, S. (7.1.2021a). *Hanketuloksia korttipakan muotoon.* Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/muut-artikkelit/hanketuloksia-korttipakan-muotoon/
- Salmela, S. (31.12.2021b). *Hankejulkaisu avoimeksi oppimateriaaliksi.* Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/muut-artikkelit/hankejulkaisu-avoimeksi-oppimateriaaliksi/
- Salmela, S. (21.6.2021c). *Lukukuntoa Inarin ja SeAMKin yhteistyönä*. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/muut-artikkelit/lukukuntoa-inarin-ja-seamkin-yhteistyona/